

Császári vizit Váradon (3.)

Folytatjuk I. Ferenc József 1890-es nagyváradai látogatásáról szóló sorozatunkat, ezúttal az esemény visszhangjairól és egyéb érdekességekről számolunk be a kedves olvasónak a korabeli sajtócikkek alapján, betűhíven közreadott részletekkel. A következő számban pedig szó lesz a császári pár első nagyváradai látogatásáról, az indóház alapkövetételéről és a régi időkben megesett királyi látogatásokról is.

A királyi pár látogatása után a lelkesedés hullámai elcsendesedtek, a virágokat és lombfüzereket leszedték, a lobogókat bevonták, és az ünneplő díszruhákat is elrakták, hisz ki tudja, mikor lesz a csendes, poros, vidéki városban egy újabb ragyogó esemény, amikor megint csillogni lehet bennük! A krónikás szerint az I. Ferenc József és kísérete elutazását követő nap estéjén már csak a Szent László téren és a hídon lengtek a lobogók. Mindezek ellenére, ha el is múltak a lelkesedés órái, a város lakosságának szívében „a királylátogatás emléke élni fog soká”.

Idézzük fel, mit írt a *Nagyvárad* azokban a napokban: „Tény, hogy oly örömmel, igaz szeretettel fogadta a város a királyt, mely fél-

A Szent László tér

reismerhetetlen volt, s Ő Felségére a lehető legjobb benyomást tette!” Minden bizonnyal a város fejlődése is meglepte a királyt, mert a következőket mondta a tőle megszokott rövidséggel és őszinteséggel: „Valóban szép előhaladást látok e városban, mióta utolszor láttam. Különösen tetszett a Fő-utcza, a Nagypiac-tér, a Körös-part, a Szent László tér és a Rhédey-kert.” Az általa meglátogatott tanintézetekben őszinte érdeklődéssel nézett szét, és figyelmesen hallgatta meg a beszámolókat.

A korabeli újságíró úgy vélte, hogy minden felkeresett intézmény és intézet megőrökíti majd a látogatás emlékét. Elsőnek a királyi jogakadémia igazgatósága határozta el, hogy a tanintézet egyik alkalmas falába márvány emléklapot helyez el, amelyen megőrökítik a látogatás pontos dátumát.

Tovább lapozva az újságot, büszkén olvashatjuk: „A király látogatása alkalmával nem történt csak a legkisebb baj sem; a mi rendőrségünkre nézve a legszebb dicséret. Kiállották a tűzpróbát fényesen. Mindenütt előljárt a fürge főkapitány, fiatal, ambiciózus ember, aki maga akarja megmutatni, hogy rendőrségünket hogy kell jól szervezni és vezetni.”

Hogy a véletlen műve volt-e, vagy valakik így akarták megtréfálni az uralkodóházat, nem tudni, de valami furcsa mégis megesett az utcák, terek és a híd díszítésénél. Történt pedig, hogy imitt-amott a póznákra kitett Ferenc József-monogramok mosolyt csaltak az emberek arcára. Az azonban még furcsább hatást váltott ki az emberekben, hogy a korona nélküli magyar címereket is kifüggesztették, mégpedig nagy számban, nem gondolva (vagy mégis?) arra, hogy 1849 áprilisa után a forradalmi kormány is ilyen címereket használt, ami a Habsburg–Lotaringiai uralkodóház trónvesztettségét jelezte. Nehezen lehet elhinni, még így, 130 év távlatából is, hogy az egyébként tökéletes munkát végző szervezőbizottsági urak közül senki sem vette észre a baklövést. Joggal gondolhatjuk tehát, hogy szándékos volt a fricska a rendezők részéről.

Nézzünk át a szomszéd vármegyébe, Kolozsba, annak is a „fővárosába”, Kolozsvárra, ahol a *Nagyvárad* beszámolója szerint eléggé lejárató jellegű cikk jelent meg az egyik lapban.

A régi Nagypiac tér, előtérben egy konflis

„A Kolozsvár című világlap Kolozsvári bérkocsik a királylátogatáson címmel a következő valótlanosságokkal megspékel sületlenséget táalja fel 203. számában hiszékeny olvasóinak: Nagyváradról a város elegáns bérkocsikat kért kölcsönbe a királylátogatás idejére. Ugyanis Nagyváradon van fiakker elég, de azok nagyobbrészt egy lovasok, rozogák és a tehervonó állatok közt sok a vak és sánta, mi-ben nem valami nagy diszt lehet előteremteni. Ez okon Kolozsvártt kiválasztanak 20 lehetőleg egészséges és jó karban levő kétlovas bérkocsit és küldik Nagyváradra. Az így megtisztelt fiakkerek az ünnepi alkalomra hétfőn mennek Nagyváradra. Csak nehogy ünnepi pumpoló szokásaikat is magukkal vigyék – kárára a kolozsvári fiakkerbecsületnek.”

A kirívó valótlanosságok tetejébe még óriási tájékozatlanságot is elárul a nevezett „világ-lap”, amikor egylovas fiakerről beszél, hiszen köztudott, hogy a fiaker kétlovas bérkocsi, az egylovas jármű a konflis. Természetesen a szervezők nagy örömmel várták a díszes ko-

lozsvári fogatokat, de amikor meglátták az érkezőket, mindenkinek tátva maradt a szája: „A bakon bucsus koldus ruhába öltöztetett siheder, a bérkocsi ódon bárkára emlékeztető alkotmánya minden pillanatban összeomlással fenyeget, s bátor ember sem mert másodikkal beleülni. Belül úgy nézett ki, mint hajó vihar után, ha pedig a kocsis lovával együtt volt, soha sem négy, hanem gyakran három, még gyakrabban két szem között. Girhes, polgári állásra alkalmazott, kimustrált katona gebéik pedig nem kocsiba, de dögterre valók. Voila tout. Szégyellheti magát Kolozsvár városa, ha csak ilyen válogatott »husz egészséges és jó karban lévő kétlovas bérkocsija« van.” Ezekkel a szavakkal „méltatta” a Nagyvárad napilap a szomszéd vár küldeményét az 1890. szeptember 20-án megjelent számában.

Véget ért tehát a magas látogatás Nagyváradon, az újságok lapjain is egyre kevesebbet foglalkoztak a királyi vizittel. Sok megoldásra váró feladat állt a város vezetői előtt, olyan komoly dolgok, mint a vízvezetékrendszer kialakítása, az utcai világítás, a közegészségügy megoldása, a Sebes-Körös fahídjainak megerősítése, az őszi esőzések nyomán bekövetkező áradások kivédése és számtalan más, aprónak tűnő, de fontos teendő. A gondok megvoltak, akarat is volt, de mégis újabb évtizednek kellett eltelnie, hogy Bulyovszky József polgármester álmai a modern Nagyváradról lassan, de biztosan egy új, energikus fiatalember, Rimler Károly polgármestersége alatt valósággá kezdenek válni, és a XX. század első évtizedének végén teljesedjenek ki.

Farkas László

A főtéri egykori fahíd

Részlet Bunyitay Vince *Magyar királyok Nagyváradon* című cikkéből:

„Ferencz József ő Felsége 1852 junius 12-én először látogatta meg Váradot; másodszer Erzsébet királyné ő Felségével 1857 május 26-án; harmadszor most 1890 szeptember 10-én. Mindenik megjelenésével áldást hozott: Várad ma nagyobb, szebb, boldogabb. Annál nagyobb örömmel, annál mélyebb hódolattal fogadja ő Felségét a legnemesebb királyt. Kivált egy hú főpapi szív.

Ő Felsége nem zarándokolhatott el, mint nagy elődei, Szent László sírjához, mert az már nincs többé; de felkereste, s mint vendég legmagasabb látogatásával felmagasztalta Szent László ős püspökségének nagyevü főpásztorát, Schlauch Lőrincet.”